

Oslo kommune
Byrådsavdeling for kultur og næring

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet
Postboks 8004 Dep.
0030 OSLO

Dato: 07.05.2013

Deres ref:

Vår ref (saksnr):

Saksbeh:

Arkivkode:

201300101-14

Kristin Anderssen, 23461333

032

HØRINGSUTTALELSE FRA OSLO KOMMUNE - NOU 2013: 2 HINDRE FOR DIGITAL VERDISKAPING

Vedlagt oversendes Oslo kommunes høringssvar NOU 2013:2 "Hindre for digital verdiskaping" Fornyings-, administrasjons og kirkedepartementet av 17.01.2013, med høringsfrist 22.04.2013. Det vises til at Oslo kommune fikk utsatt høringsfrist til 09.05.2013.

Oslo kommune har følgende høringsuttalelse:

Generelt om NOU 2013:2 Hindre for digital verdiskaping

Det er mange aktører som må ta et ansvar for å få realisert Regjeringens digitaliseringsstrategi. I NOU'en vurderes det hvordan enkelte bransjer, utdanningssektoren (elever og lærere) og regelverk kan bidra til å bringe digitaliseringen videre i Norge.

Oslo kommune savner en sterkere og mer helhetlig vurdering av hvilke behov og utfordringer innbyggere og næringsliv har når det gjelder å ta i bruk flere elektroniske tjenester. I tillegg savner kommunen en grundigere analyse om incentiver, hindringer og forslag til tiltak for statlige etater og kommuner, som tjenesteeier. Kommunene som tjenesteeier vil være viktige utviklere av elektroniske tjenester til innbyggere og næringsliv.

Manglende digital kompetanse i det offentlige vurderes i mange sammenhenger som et hinder for å digitalisere tjenesteområder. Oslo kommune savner en vurdering av hvilke tiltak som bør gjøres hos tjenesteeierne for å øke deres digitale kompetanse. Utfordringer med hensyn til sikkerhet, personvern og økonomiske konsekvenser opp mot økt tilgjengelighet, forenkling og således bedre service til innbyggere og næringsliv er viktige diskusjoner som må tas, noe som ikke er vurdert i tilstrekkelig grad i NOU'en.

Oslo kommune er enig med Digitutvalget i at deling av offentlige data kan være en kilde til innovasjon og verdiskaping til beste for innbyggerne, markedet og det offentlige.

Kommunene som tjenesteeier vil være viktige utviklere ("leverandører") av elektroniske tjenester til innbyggere og næringsliv. Manglende digital kompetanse i det offentlige vurderes i

mange sammenhenger som et hinder for å digitalisere tjenesteområder. Oslo kommune savner en vurdering av hvilke tiltak som bør gjøres hos tjenesteeierne for å øke deres digitale kompetanse. Det vurderes at det er avgjørende å øke Oslo kommunes digitale kompetanse, for å kunne møte fremtidens forventninger fra innbyggere og næringsliv.

NOUens Kapittel 2 - Digital infrastruktur

Bredbåndsutbygging med god kapasitet for å håndtere levende bilder, tung grafikk og store datamengder vurderes generelt som den viktigste utfordringen for å muliggjøre verdiskaping. Denne utbyggingen må gå raskere. Oslo kommune vil stimulere til utbygging av høyhastighets bredbånd, blant annet ved å forenkle regler for fremføring av digital infrastruktur i kommunen.

Kapittel 2 Digital infrastruktur omhandler løsninger knyttet til eID og felles informasjon/ data. Tilsvarende behov var sentralt i rapport om Styring, forvaltning og finansiering av nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor, som FAD sendte på høring. I Oslo kommunes høringsbrev av 17.10.2011 fremgikk det at kommunen er positiv til arbeidet med nasjonale fellesløsninger. Kommunen påpekte i denne sammenheng at kommunene har en viktig rolle både som leverandører og formidlere av tjenester og grunndata/ informasjon. Dette synliggjøres også i NOU 2013:2, men det fokuseres på det statlige nivået i tiltakene. Blant annet foreslås det i NOU 2013:2 å etablere en sektorovergripende prosjektorganisasjon utstyrt med ressurser til å gjennomføre digitalisering i det offentlige Norge og bidra til digital verdiskaping i samfunnet for øvrig. Kommunen etterlyser tiltak tilrettelagt for det kommunale nivået.

Kapittel 2.3 Informasjonssikkerhet er i stor grad viet til beskyttelse av data fra uønsket inntrengning og i liten grad det eventuelle behovet for kontinuerlig verdivurdering av data og hvilken form for beskyttelse dataene må ha av den grunn.

Oslo kommune har uttrykt klare målsetninger om å frigi offentlige grunndata og legge til rette for åpne filformater, herunder maskinlesbare data. Difi har etablert nettstedet data.norge.no, et "datahotell" der åpne data fra offentlig sektor er samlet og gjort tilgjengelig for allmennheten. Hensikten er blant annet å legge til rette for næringsutvikling, innovasjon og verdiskaping ved at viderebruk kan skape nye applikasjoner og tjenester. Oslo kommune har som ambisjon å bli den største enkelttilbyderen av åpne offentlige data i Norge.

Et unntak vil være informasjon om kritisk infrastruktur og samfunnskritiske styringsfunksjoner, som kan benyttes til å lette gjennomføring av straffbare handlinger.

Informasjonssikkerhet handler ikke bare om elektronisk behandling av sensitiv informasjon, men også bevissthet rundt bruken av digitalt utstyr som eksempelvis bærbare PC-er, mobiltelefoner, minnepenner. Med økende digitalisering av informasjon og informasjonsbehandling er det viktig at sikkerheten ivaretas.

NOUens Kapittel 3 - Nærings- og innovasjonspolitik

Oslo kommune er enig med utvalget i at barrierene for digital tjenesteutvikling består av for lite satsning på tjenestebaserte prosjekter og i for stor grad på industriorienterte prosjekter. De fleste av virkemidlene i den smale innovasjonspolitikken er rettet inn mot utvikling av teknologi i industrirelaterte prosjekter og mindre mot bruk og anvendelse av teknologien. På mange områder finnes teknologien, men det er bruken og anvendelsen på ulike områder som

mangler. Virkemidlene er etter kommunens mening i for stor grad rettet mot koblingen mellom næringsliv og akademia og i for liten grad mot samarbeid mellom bedrifter. Som påpekt av utvalget mangler det en overordnet innretning på tiltakene og nivået er også for lavt. Dette har enda større effekt for Osloregionen som besitter 80 % av IKT-aktørene i Norge, men også i forhold til digitaliseringens gjennomgripende betydning for produktivitet og fremtidig verdiskaping. Noe det generelt er manglende forståelse for.

Oslo kommune har som utvalget tro på mer bruk av eksperimenterende virkemidler, men de må være reelt eksperimenterende og prøvende. Dette vil som utvalget påpeker kunne gi bedre svar på hvordan nye virkemidler utvikles og være med på å senke terskelen for at offentlige virksomheter i større grad søker aktivt bruk av innovative løsninger gjennom digitalisering. Dette kan også knyttes opp mot offentlige anskaffelser og leverandørutviklingsprosjekter.

I tråd med Strategi for Oslo kommunes anskaffelser for perioden 2013-2016 skal kommunen utfordre og stimulere til nytenkning både internt og i leverandørmarkedet, for å legge til rette for innovasjon og mer formåls- og kostnadseffektive anskaffelser. Et av tiltakene er leverandørdialog. Oslo kommune er deltaker og delfinansierer LUNO (Nasjonalt program for leverandørutvikling). LUNO skal i samarbeid med nasjonale innovasjonsaktører, statlige virksomheter, større kommuner og næringsliv utvikle metoder/verktøy for å legge til rette for innovative offentlige anskaffelser. Oslo kommune sitter i styringsgruppen og har deltatt i arbeidet gjennom flere prosjekter, blant annet knyttet til Omsorg + boliger med smarthusteknologi.

Leverandørdialog og utviklingsarenaer vil også kunne samle IKT-næringen og bidra til at miljøet kan se på digitalisering som en kilde til vekst i forbrukertjenestemarkedene.

NOUens Kapittel 4 - Immaterielle rettigheter

Oslo kommune har ingen kommentarer til dette kapittelet.

NOUens Kapittel 5 - Kulturelt innhold

Vedrørende bibliotek- og arkivfeltet har Oslo kommune erfart siste årene at en bedre samkjøring og styring av digitale tjenester kan bidra til å effektivisere og øke kvaliteten på Oslo kommunes tjenester. Utvikling av ny medieteknologi og nye brukermønstre utfordrer det tradisjonelle biblioteket slik vi kjenner det i dag, men åpner samtidig for innovasjon.

En utfordring i dag er at bibliotekets digitale hovedsystemer er lite brukervennlige og åpner i liten grad for tilpasninger til tidsmessig digitale tjenester. Det vil derfor være behov for en utvikling av bibliotekenes digitale hovedsystemer.

Byggingen av nytt hovedbibliotek i Oslo gir byen en unik mulighet til å utnytte de teknologiske mulighetene som ligger der og løfte biblioteket som institusjon inn i fremtiden. Det innebærer imidlertid at det blir en avklaring på spørsmålene om utlån av e-bøker. Inntoget av e-bøker vil få betydning for bibliotekenes utlånssystemer. Oslo kommune deler derfor Digitutvalgets synspunkter om at det haster med å avklare bibliotekenes rolle. Ny teknologi og nye prinsipper for lån og tilbakelevering må derfor utvikles.

NOUens Kapittel 6 - Digital kompetanse

Da mange av de største og mest komplekse utfordringene ligger i det offentlige er det viktig at man sikrer seg riktig og god kompetanse til å drive utvikling. Det må fremstå som attraktivt å bidra til effektivisering og skape nye løsninger sett fra det offentlige.

Oslo kommune vil presisere at det for skolesektoren er en kritisk forutsetning at lærerutdanningen gir en grunnleggende it-opplæring. Opplæringen må være oppdatert når det gjelder teknologi og anvendelsesområder for å sikre kvalitet i lærergjerningen. Det fysiske skolemiljøet (byggene og romutnyttelsen) må planlegges og tilrettelegges slik at tekniske hjelpemidler kan brukes og utnyttes optimalt.

Kommunene som tjenesteeier vil være viktige utviklere ("leverandører") av elektroniske tjenester til innbyggere og næringsliv. Manglende digital kompetanse i det offentlige vurderes i mange sammenhenger som et hinder for å digitalisere tjenesteområder. Oslo kommune savner en vurdering av hvilke tiltak som bør gjøres hos tjenesteeierne for å øke deres digitale kompetanse. Både ledere, ansatte og politikere må få tilført kompetanse slik at de kan vurdere digitalisering som et viktig virkemiddel i en helhetlig virksomhetsutvikling og styring. Tjenesteeiernes digitale kompetanse er avgjørende for å kunne møte fremtidens forventninger fra innbyggere og næringsliv.

NOUens Kapittel 7 - Digitalisering i offentlig sektor

Det er i dag en hindring at det fortsatt benyttes ulike fagsystemer i offentlig sektor, som har ulik teknologi og standard i bunn. Dette vanskeliggjør datadeling elektronisk og resulterer i at informasjon fortsatt lagres i papirformat. Teknologi og formater er i for liten grad basert på åpne og felles standarder.

Oslo kommune har i tidligere hørings svar påpekt behov for tiltak knyttet til etablering av sektorovergripende styring og forvaltning på dette området, i henhold til høringsbrev av 17.10.2011 hvor det fremgår at *"Hvis offentlig sektor skal lykkes i sitt arbeid med etablering av nasjonale felleskomponenter, innebærer dette mer enn å ivareta koordineringsbehov knyttet til utvikling og forvaltning av løsningene."* Oslo kommune er svært opptatt av at offentlig sektor må fremstå som enhetlige overfor sine innbyggere, uavhengig av om tjenestene leveres fra statlige eller kommunale virksomheter. Det er derfor sentralt at tiltak knyttet til sektorovergripende styring ivaretar dette. Oslo kommune kan derimot ikke se at forslagene i NOU 2013:2 ivaretar denne utfordringen. Det vises derfor til tidligere hørings svar hvor det ble presisert at *"I det videre arbeid må reell deltakelse og påvirkning for kommunesektoren håndteres. Kommunenes rolle for å ivareta behov og bruk av felleskomponenter må tydeliggjøres når man skal sikre styring og forvaltning av nasjonale felleskomponenter."*

Våren 2012 vedtok hovedstyret i KS å etablere programmet KommIT for IKT-samordning i kommunesektoren. KommIT skal operasjonalisere den digitaliseringsstrategien for kommunesektoren gjennom samordning av forvaltnings- og utviklingsmessig karakter, og arbeide på vegne av landets kommuner for mer samordning mellom statlig og kommunal sektor. Staten har siden KommIT ble etablert utvidet sin samhandlingsarena ved at KS/ KommIT er representert i koordineringsforumet SKATE (styring og koordinering av tjenester i e-forvaltning), som tidligere kun har bestått av statlige etater. Gjennom dette samarbeidet

etableres arenaer og møteplasser for å diskutere fellesløsninger og strategiske tiltak, som er aktuelle både for kommunene og statlige etater.

Utvalget anbefaler å etablere sektorovergripende prosjektorganisasjon ledet av en digitaliseringsdirektør. Oslo kommune etterlyser hvilken merverdi en slik prosjektorganisering skal kunne få utover det som allerede er etablert gjennom KommIT og SKATE.

I forslaget er det ikke belyst hvordan styringsmessige og fullmaktsmessige utfordringer mellom staten og kommunene skal ivaretas og hvordan tiltak skal finansieres. Dersom det blir en slik prosjektorganisering som beskrevet i NOU'en ønsker Oslo kommune å få delta i dette arbeidet slik at kommunal sektor sine behov ivaretas.

Byrådet vil for øvrig slutte seg til vedtaket i hovedstyret i KS av 12. april 2013 som en mulig vei fremover, sitat:

”KS mener at IKT-utvikling er å regne som utbygging av nasjonal infrastruktur. Dette bør finansieres av staten som store satsninger, der hele det offentlige sektor er inkludert.

KS mener at framdrift og gevinst i digitaliseringsarbeidet i offentlig sektor forutsetter nasjonal styring som vil utfordre etablerte modeller. KS aksepterer et prinsipp om sterkere nasjonal styring av IKT-området under forutsetning av at kommunesektoren har reell innflytelse i disse styringsprosessene. KS forutsetter også at nasjonale digitaliseringssatsninger finansieres over statsbudsjettet også for kommuner og fylkeskommuner.

KS mener at store IKT-løft i offentlig sektor bør flyttes fra sektoransvar til program. Det utarbeides en slags NTP for IKT-området: en nasjonal digital prioriteringsplan (NDPP) som ivaretar implementering og gevinst. Det er behov for et omfattende prosjekt på økonomiske konsekvenser av digitalisering i kommunal sektor. KS mener regjeringen bør gjennomføre en offentlig utredning om dette.”

NOUens Kapittel 8 - Administrative og økonomiske konsekvenser

Digitutvalget skriver: *”Ettersom regjeringen selv har lansert digitaliseringsprogrammet, På nett med innbyggerne, forventer Digitutvalget at deres anbefalinger vil dekket av midlene som avsettes for realisering av digitaliseringsprogrammet og digital agenda for Norge. Økt satsing på å tilgjengeliggjøre enkelte, prioriterte datasett vil etter utvalgets oppfatning ikke medføre nevneverdige kostnader ettersom dette arbeidet allerede skulle ha vært gjennomført i innværende periode. Videre vil kostnader også dekket ved at delingen etableres gjennom løpende og planlagte oppgraderinger eller utskiftninger av fagsystemer.”*

Utvalget foreslår også å fjerne bestemmelsen om at det kan tas betalt for kartdata og eiendomsinformasjon. Oslo kommune er prinsipielt enig i at kartdata og grunndata skal frigis. Det etterlyses dog en vurdering av de administrative og økonomiske konsekvenser av å gjøre kart og stedfestet informasjon tilgjengelig gratis. Det vil påløpe kostnader forbundet med administrasjon av brukertilpassede løsninger for kart og stedfestet informasjon.

Ved bortfall av betalingsordninger i kommunene for å yte tjenester beskrevet i retningslinjene vil det være behov for at staten kompenserer for bortfallet av inntektene.

Det pågår for tiden et arbeid i EU med revisjon av Public Sector Information Directive, PSI-direktivet (2003/98/EF). Forslaget som behandles er en revisjon av direktivet om gjenbruk av offentlig sektors informasjon, PSI-direktivet, implementert i Norge gjennom EØS-avtalen. Dette arbeidet kan ha betydning for flere av spørsmålene utredet i NOU 2013:2.

Forslaget om å etablere en sektorovergripende prosjektorganisasjon må vurderes i lys av det som er etablert det siste året med KommIT og SKATE.

Oslo kommune tar for øvrig NOU:2013:2 til orientering, med ovennevnte merknader.

Med hilsen

Gro Balas
kommunaldirektør

Jan Fredrik Lockert
nærings sjef

[Godkjent og ekspedert elektronisk](#)